

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล มีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส
3. แนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์
4. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง
5. มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย และการตรวจสอบเครื่องมือ

1. กำหนดจำนวนประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี จำนวน 136 คนในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คนเป็นตัวแทนประชากร จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากอีกครั้งเพื่อให้เกิดความคล้ายคลึงกันระหว่าง 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คนและกลุ่มทดลอง 30 คน

2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ผู้วิจัยพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจากการสังเคราะห์ ตามแนวคิดของ Tyler (1986) และ อาชัญญา รัตนอุบล (2541) ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยมีกระบวนการจัดดังนี้

1 การสำรวจเพื่อค้นหาความต้องการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ ความต้องการและปัญหาของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ทั้งจากการศึกษาข่าวสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล อูสนีย์ จันทร์เงิน (สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2551) และการสังเกตการณ์ ได้ข้อสรุปร่วมกันว่า วัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล มีระดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองในระดับต่ำ อันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก จึงเห็นสมควรว่า ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่สามารถพัฒนาระดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองให้ดีขึ้นแก่วัยรุ่นเหล่านี้

2 การออกแบบกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามแนวคิดได้แก่ แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่นในหลายๆ ด้าน ทั้งผู้เรียน ผู้สอน ระยะเวลา สถานที่ หลักสูตรเนื้อหา ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งมุ่งสนองตอบความต้องการของผู้เรียน พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริงเป็นสำคัญ โดยส่วนใหญ่เนื้อหาที่ใช้มักสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งแก้ปัญหาที่ผู้เรียนกำลังเผชิญอยู่อีกด้วย โดยจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ที่จะส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้สึกรักอยากทำกิจกรรม ตลอดจนกระตุ้นหรือเร้าความสนใจ ให้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยโอกาส รวมทั้งใช้แนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากการสังเคราะห์ ของ Covey (2006) อันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก

โดยกำหนดวัตถุประสงค์ จัดเตรียมเนื้อหา กำหนดระยะเวลา ออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย อุปกรณ์และสื่อต่างๆ โดยมีวิธีการดำเนินกิจกรรมทั้งรายบุคคลและกลุ่มที่หลากหลายผสมผสานกัน เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง เป็นต้น ให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

ขั้นตอนในการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ตามแนวคิดของ Covey (2006) มีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และแนวคิดความเป็นผู้นำตนเองจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการสำหรับวัยรุ่นผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ในเอกสารและตำราตามแนวคิดของ Covey (2006) และงานวิจัยของวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545)

2. กำหนดวัตถุประสงค์ โดยนำองค์ประกอบจากการสังเคราะห์แนวคิดความเป็นผู้นำตนเองที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไปในขั้นตอนที่ 1 อันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก เป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง โดยกำหนดให้อยู่ในส่วนของวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัด

3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) เพื่อให้กลุ่มวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม 20 แผน ดังนี้

กิจกรรมที่ 1	เกียรติบัตรความสำเร็จ
กิจกรรมที่ 2	ต้นไม้หลายมิติ
กิจกรรมที่ 3	ข้าพเจ้าเป็นใคร
กิจกรรมที่ 4	ปัญหาที่ทางออก
กิจกรรมที่ 5	รวมกันเราอยู่ หรือไป
กิจกรรมที่ 6	กระดาษกำหนด
กิจกรรมที่ 7	X และ Y
กิจกรรมที่ 8	หยอดเหรียญ
กิจกรรมที่ 9	ของของผู้อื่น
กิจกรรมที่ 10	ข้อพลาดข้อพลัง
กิจกรรมที่ 11	ไข่ตกใจ
กิจกรรมที่ 12	ปัญหาที่ทางออก
กิจกรรมที่ 13	ต่อให้สูง
กิจกรรมที่ 14	รูปนี้โดนใจ
กิจกรรมที่ 15	ปมมนุษย์
กิจกรรมที่ 16	สร้างความสุข
กิจกรรมที่ 17	พลังทางบวก
กิจกรรมที่ 18	กระเช้าศิลป์
กิจกรรมที่ 19	มหัศจรรย์พันไข
กิจกรรมที่ 20	ลำเลียงกล่องดวงใจ

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

ความเป็นผู้นำตนเอง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการและเนื้อหา
1. การรับผิดชอบต่อตนเอง	เกียรติบัตรความสำเร็จ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งเป้าหมายและบันทึกความสำเร็จของชีวิต 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างแนวทางในการพัฒนาความสามารถของตนเอง 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลด้วยการตอบคำถามในเกียรติบัตรเกี่ยวกับเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตความสามารถของตนเองและความดีที่อยากบอกให้ผู้อื่นทราบ
	ต้นไม้หลายมิติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักตัวเองมากยิ่งขึ้น 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกันแต่มิใช่เป็นการแตกแยก 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล และมีการอภิปรายร่วมกัน จากการให้วาดภาพสิ่งของเดียวกันแล้วให้สมาชิกแต่ละคน แสดงความคิดเห็นต่อผลงานของผู้อื่น ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรกับผลงานของตนเอง
	ข้าพเจ้าเป็นใคร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักที่จะมองคนในแง่ดี 3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของตนเอง 4. เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลมีการตอบคำถามจากใบงาน ที่เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของตนเอง และมีการทายลักษณะนิสัยจากสัตว์ที่ชื่นชอบ

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

ความเป็นผู้นำตนเอง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการและเนื้อหา
1. การรับผิดชอบต่อตนเอง (ต่อ)	ปัญหา ทางออก	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักช่วยการระดมสมองคิดแก้ไขปัญหาของผู้อื่น 3. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตัวเอง 	ใช้วิธีการทำงานรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของแต่ละคน รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข
	รวมกันเรา อยู่หรือไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการมองคนอื่นอย่างเข้าอกเข้าใจ 	ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการร่วมมือกันว่าจะทำสิ่งที่มีการสัจจธรรมร่วมกัน ให้บรรลุผล
2. การเผื่อแผ่แบ่งปัน	กระดาษ กำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการมองคนอื่นอย่างเข้าอกเข้าใจ 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลและกลุ่ม มีการคิดสติกเกอร์ให้ในแต่ละกลุ่ม โดยมี 3 คนเท่านั้นที่มีสติกเกอร์ติดสีแตกต่างจากผู้อื่น จึงมีการสอบถามความรู้สึกของเพื่อนๆ ที่เห็นเช่นนั้นว่ารู้สึกเช่นไร
	X และ Y	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการเผื่อแผ่แบ่งปัน 2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์ 	ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการตั้งกติกาให้ปฏิบัติตามอย่างซื่อสัตย์ สังเกตพฤติกรรมระหว่างปฏิบัติกิจกรรมว่ามีใครบ้างที่รู้จักแบ่งปันผู้อื่น

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

ความเป็นผู้นำตนเอง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการและเนื้อหา
2. การเผื่อแผ่แบ่งปัน(ต่อ)	หยอดเหรียญ	1.เพื่อให้ผู้เรียนรู้หน้าที่รู้จักการวางแผนแบ่งหน้าที่กัน 2.เพื่อส่งเสริมการช่วยเหลือและไว้วางใจเพื่อนร่วมทีม	ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยแต่ละทีมต้องมีการหยอดเหรียญให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ทีมใดทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดเป็นผู้ชนะ
	ของของผู้อื่น	1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการเผื่อแผ่แบ่งปันจากผู้อื่น	ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมี การไปบริจาคสิ่งของให้กับชุมชนใกล้เคียง
3. การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน	ข้อผิดพลาดคลัง	1.เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนเขียนถึงที่ผิดพลาดในอดีต แล้วนำบทเรียนนั้นมาแก้ไข
	ไข่ตกใจ	1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง	ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยต้องออกแบบเครื่องห่อหุ้มไข่ แล้วปล่อยลงมาจากที่สูง ตรวจสอบว่าไข่แตกหรือไม่

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

ความเป็นผู้นำตนเอง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการและเนื้อหา
3. การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน (ต่อ)	ปัญหา มีทางออก	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเองเมื่อเผชิญปัญหา 3. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการกับปัญหา 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนเขียนปัญหาที่สำคัญที่สุดในชีวิต และตอบคำถาม สำหรับการแก้ปัญหา ด้วยการให้เหตุผล คิดแผนการที่จะจัดการกับปัญหานั้น และลงมือแก้ไขให้เร็วที่สุด
	ต่อให้สูง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง 2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกัน ให้ประสบความสำเร็จด้วยความกระตือรือร้น ภายในเวลาที่กำหนด 	ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันต่อกระดาษให้สูงที่สุดที่สามารถทำได้ ภายในเวลาที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยสอบถามว่าการออกแบบอย่างไร
	รูปนี้โดนใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในตนเองกับการเลือกแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้ง 2. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยให้แต่ละคน ดูรูปภาพของสัตว์ 5 ชนิด ที่แสดงถึงความขัดแย้งตามความรู้สึกของตนเอง แล้วให้ผู้เรียนเลือกมา 1 ภาพ แล้วแลกเปลี่ยนกันดูว่าเหมือนหรือแตกต่างกันเพราะอะไร

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

ความเป็นผู้นำตนเอง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการและเนื้อหา
3. การมองความ ผิดพลาดเป็น บทเรียน (ต่อ)	ปมมนุษย์	1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการ ระดมสมอง การประสานงาน การช่วยกันแก้ไขปัญหา ด้วย การตระหนักในปัญหาหรือ ความขัดแย้งว่าเป็นสิ่งที่ จะต้องรับผิดชอบร่วมกันจน สำเร็จ	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายกลุ่ม โดยแต่ละคนในทีม ต้องจับ มือกัน โดยมีข้อแม้ว่าห้ามมือ หลุดออกจากกัน และห้าม จับทั้งสองมือ อยู่ในที่ๆคน เดียวกัน หากทีมใดสามารถ แก้มือออกจากกันจนจับมือ เป็นวงกลมธรรมชาติเสร็จก่อน จะเป็นผู้ชนะ
	สร้าง ความสุข	1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ เข้าใจพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักที่จะมอง คนในแง่ดี 3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ ข้อดี	ใช้วิธีการทำงานเป็นราย บุคคล โดยแจกใบงาน เกี่ยวกับสิ่งที่ชอบทำที่สุด เรื่อง ที่ ก่อ ให้ เกิด การ เปลี่ยนแปลงในชีวิต อันใหญ่ หลวง รวมทั้งเขียนเรื่อง เกี่ยวกับอนาคตข้างหน้า ใน อีก 20 ปี
4. การมองโลกใน แง่บวก	พลัง ทางบวก	1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการคิด เชิงบวกและการมองหาข้อดี ของสิ่งที่เกิดขึ้น	ใช้วิธีการทำงานเป็น รายบุคคล โดยผู้สอน ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทำให้ หงุดหงิดใจ 3 เหตุการณ์ แล้ว ให้ช่วยกันหาทางออกที่ทำให้ ตนเองมีความสุข ด้วยการ มองในแง่บวก

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

ความเป็นผู้นำตนเอง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการและเนื้อหา
4. การมองโลกในแง่บวก (ต่อ)	กระเช้าศิลป์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของชีวิตกลุ่ม รู้จักคิดในเชิงบวก 2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการยอมรับและเคารพในความคิดเห็นและการกระทำของผู้อื่น 3. เพื่อให้สมาชิกเห็นว่าแต่ละคนมีความสำคัญต่อกลุ่มเช่นเดียวกัน 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลและกลุ่ม โดยให้แต่ละคนภายในกลุ่ม เก็บใบไม้กิ่งไม้ ดอกไม้ชิ้นเล็กๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง นำมาจัดเป็นช่อดอกไม้ พร้อมอธิบายความหมายของช่อดอกไม้นั้นๆ ผู้สอนถามความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคนว่ารู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับช่อดอกไม้นั้น
	มหัศจรรย์พันใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการคิดเชิงบวกและการมองหาข้อดีของสิ่งที่เกิดขึ้น 2. เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจในการทำเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่มีร่วมกันให้เกิดความสำเร็จ 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันออกแบบอุปกรณ์ที่สามารถรักษาไข่ จากการใช้กระดาษและเทปกาวยึดเท่านั้น แล้วโยนไข่ลงมาจากที่สูง หากกลุ่มใดสามารถรักษาสภาพไข่ไม่ให้แตกได้ ถือว่าผ่าน
	ถ้าเลี้ยงกล่องควงใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการคิดเชิงบวกและการมองหาข้อดีของสิ่งที่เกิดขึ้น 2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จร่วมกัน 	ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลและกลุ่ม โดยแบ่งทีมทำการลำเลียงไข่ โดยให้ไข่อยู่ในสภาพเหมือนเดิมไม่ให้ร้าว ไม่บวมและไม่แตก

4. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity): ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกิจกรรม และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพัฒนาเยาวชน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน

รวมทั้งหมด 5 ท่าน (รายนามอยู่ในภาคผนวก ก)

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีความเหมาะสมตามหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน สอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปเก็บข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

3 การจัดกิจกรรม

จากการปรึกษา สมจิตร พึ่งพรพร (สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2551) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ได้แนะนำระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม ควรมีความเหมาะสมและน่าสนใจต่อกลุ่มวัยรุ่น โดยกล่าวว่า 3 สัปดาห์ สามารถพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะกำหนดระยะเวลาไม่เท่ากัน โดยมีทั้ง 2 สัปดาห์ 4 สัปดาห์ 6 สัปดาห์ เป็นต้น รวมทั้งจากการศึกษาการจัดกิจกรรมงานวิจัยของ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลาต่อเนื่อง 5 วัน ในวันจันทร์ ถึง ศุกร์ ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 60 ชั่วโมง จำนวน 20 กิจกรรม และด้วยระยะเวลาที่ต่อเนื่อง เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป

หลังจากผู้วิจัยคัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้มีการจัดประชุมพิเศษ ในวันที่ 5 มกราคม 2552 เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ระยะเวลาที่จัด วิธีการและเนื้อหา และการประเมินผล โดยแต่ละกิจกรรมมีการผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองและมีผู้ช่วยในการทำวิจัย จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ถ่ายภาพนิ่งและจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง โดยมีผู้ช่วยในการทำวิจัย ได้เข้าร่วม

ในการจัดกิจกรรม 18 กิจกรรม จากทั้งหมด 20 กิจกรรม โดยมีขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

- 1) ก่อนเข้าสู่บทเรียนให้ผู้เรียนฝึกสมาธิ และทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม จากเพื่อเตรียมพร้อมในการทำกิจกรรมต่อไปประมาณ 10 นาที
- 2) ทำกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ตามแนวคิดของ Covey (2006) ประมาณ 150 นาที
- 3) จบกิจกรรมด้วยการสรุปเนื้อหากิจกรรมและความรู้ที่ได้ ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายร่วมกัน ประมาณ 20 นาที

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อตรวจสอบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองที่ดีขึ้น โดยใช้เครื่องมือคือ แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ช่วยทำการวิจัยที่ทำการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง

2.2 แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองขึ้นเอง โดยศึกษาจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการสำหรับวัยรุ่นผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง ตามแนวคิดของ Covey (2006) และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของความเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 10 ข้อ ใน 4 ด้าน ได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ข้อคำถามจะมี 4 ตัวเลือก ได้แก่ ก ข ค และ ง วิธีการตอบและการให้คะแนน ให้ผู้ตอบอ่านในแต่ละข้อ ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวให้ถูกต้องทั้งก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการดำเนินการจัดกิจกรรม โดยตอบทีละข้อทั้งหมด 10 ข้อ

โดยแยกจำนวนข้อในแต่ละด้านดังนี้

1. การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง	ได้แก่ข้อ 2,7,9	รวม 3 ข้อ
2. การเผื่อแผ่แบ่งปัน	ได้แก่ ข้อ 1,3	รวม 2 ข้อ
3. การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน	ได้แก่ ข้อ 4,8,10	รวม 3 ข้อ
4. การมองโลกในแง่บวก	ได้แก่ ข้อ 5,6	รวม 2 ข้อ

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการ สำหรับวัยรุ่นผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ตามแนวคิดของ Covey (2006)

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความรู้จากหนังสือ วารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบความเป็นผู้นำตนเอง คือ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก

4. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อดูความเหมาะสมถูกต้อง และนำมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพัฒนาเยาวชน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน

รวมทั้งหมด 5 ท่าน (รายนามอยู่ในภาคผนวก ก)

ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อคำถาม ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ดังที่ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2542) กล่าวว่า หากมีค่า IOC ใกล้ 1.0 แสดงว่ามีความตรงตามเนื้อหาสูง ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา (2545) ที่ระบุว่า ค่า IOC ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าข้อสอบวัดหรือเป็นตัวแทนจุดประสงค์ของวิชา ทั้งนี้จากการตรวจสอบพบว่ามีข้อคำถามในชุดแบบทดสอบความรู้ความเป็นผู้นำตนเองที่สอดคล้องทั้งหมด 10 ข้อ ดังแสดงตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง

ข้อ	ข้อคำถาม	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
1	ผู้ที่มีลักษณะมุ่งปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข เป็นผู้ที่ให้มากกว่าผู้รับนั้น ถือว่ามีความเป็นผู้นำตนเองในด้านใด ?	1.0	-
	ก การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง	0.8	เพิ่มเติมคำว่า “ต่อ”
	ข การมองโลกในแง่บวก	1.0	-
	ค การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน	1.0	-
	ง การเผื่อแผ่แบ่งปัน	1.0	-

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดความรู้เรื่อง
ความเป็นผู้นำตนเอง

ข้อ	ข้อคำถาม	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
2	ผู้ที่มีความเป็นผู้นำตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง ย่อมมีลักษณะนิสัยแบบใด ?	1.0	-
	ก คอยคิดหาวิธีที่จะชนะผู้อื่นให้ได้	1.0	-
	ข มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง	0.8	ตัด “เพื่อ” หน้า “ที่จะ” ออก
	ค โทษชะตากรรมตนเองเสมอ เมื่อมีสิ่งเลวร้ายเกิดขึ้น	1.0	-
	ง เปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ที่คับขันได้	1.0	-
3	สิ่งใดที่เราสามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง ?	1.0	-
	ก คำวิจารณ์ที่หยาบคาย	1.0	-
	ข การตอบสนองต่อคำพูดที่หยาบคาย	0.8	เพิ่มคำว่า “ต่อ” และ “ที่”
	ค ความผิดพลาดในอดีต	1.0	-
	ง สีผิว ดิน ฟ้า อากาศ	0.8	-
4	คำพูดใดที่ไม่แสดงถึงการกล่าวโทษผู้อื่น ?	1.0	-
	ก ผมบาดเจ็บ ทำให้ผมพลาดโอกาสที่สำคัญไปเสมอ	1.0	-
	ข ผมพยายามเต็มที่ แต่ผมก็แพ้การเลือกตั้ง เพราะในทีมผมพยายามอยู่คนเดียว	0.8	ตัด “แล้ว” หลัง “เต็มที่” และเพิ่ม “ใน” หลัง “เพราะ”
	ค ผมไม่ชอบเขา ทำให้เขาชอบนิทาผม	1.0	-
	ง ผมล้าหลัง ทำให้ผมต้องพยายามมากกว่าคนอื่น	1.0	-
5	ข้อใดทำให้เราสามารถ “หยุด” และ “ไตร่ตรอง” สิ่งที่เกิดขึ้นได้ ?	1.0	-
	ก การถอยห่างจากตนเอง	1.0	-
	ข การฟังเสียงจิตสำนึก	0.8	ตัด “จาก” หลัง “เสียง” ออก
	ค การมองเห็นภาพของตัวเอง	1.0	-
	ง การเลือกสิ่งต่างๆด้วยตนเอง	0.8	เพิ่ม “การ” หน้า “เลือก”

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดความรู้เรื่อง
ความเป็นผู้นำตนเอง

ข้อ	ข้อคำถาม	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
6	เมื่อเพื่อนต่อว่าเราเรื่องงานที่ได้รับมอบหมายต่อหน้าคนอื่น เราควรทำอย่างไร ?	1.0	-
	ก ได้ตอบเพื่อนคนนั้นทันที	0.8	เพิ่มคำว่า “ทันที”
	ข หาวิธีที่จะคอยกลั่นแกล้งในภายหลัง	1.0	-
	ค หยุดคิดและไตร่ตรองในสิ่งที่ทำ	0.8	เพิ่มคำว่า “และ”
	ง กล่าวโทษเพื่อนคนอื่นว่าเป็นเหตุให้งานออกมาไม่ดี	1.0	-
7	ใครมีความเป็นผู้นำตนเองมากที่สุด ?	0.8	เปลี่ยน “เหมาะสม” เป็น “มาก”
	ก แชมป์รถคยโอกาสดีๆ เข้ามาในชีวิต	0.8	ตัด “ที่จะ” หน้า “เข้ามา”
	ข เป้ากราบไหว้ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้งานประสบความสำเร็จ	0.8	เปลี่ยน “ลุล่วง” เป็น “ประสบ-ความสำเร็จ”
	ค ปอมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง	1.0	-
	ง ผึ่งขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ่อยๆ	1.0	-
8	ข้อใดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้ที่มีความเป็นผู้นำตนเอง ด้านการมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน ?	1.0	-
	ก การซ้ำเติมผู้อื่น ด้วยวาจาเสียดสี	1.0	-
	ข การพยายามทำตัวเองให้โดดเด่นอยู่เสมอ	0.8	เพิ่ม คำว่า “การ”
	ค การซักถามในสิ่งที่ตนไม่ทราบ	1.0	-
	ง สอบถามเพื่อนถึงสิ่งที่ตนทำผิดพลาด	1.0	-
9	ข้อใดแสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ?	0.8	เพิ่ม คำว่า “ต่อ”
	ก รู้จักวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของตนเอง	1.0	-
	ข พยายามเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของตนเองกับผู้อื่น	0.8	เปลี่ยน “คน” เป็น “ผู้”
	ค เอาใจใส่บุคคลอื่นให้มากขึ้น	0.8	เปลี่ยน “มากๆ” เป็น “มากขึ้น”
	ง ถูกทุกข้อ	1.0	-

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง

ข้อ	ข้อคำถาม	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
10	ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นผู้นำตนเองยกเว้นข้อใด ?	1.0	-
	ก ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง	0.8	เปลี่ยนคำว่า “ต่อ” หน้า “ตนเอง” เป็นคำว่า “ของ”
	ข จมอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต	1.0	-
	ค ขอมรับการแตกต่างระหว่างบุคคล	1.0	-
	ง รู้จักมองคนอื่นอย่างเห็นอกเห็นใจ	1.0	-

สรุปผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่า มีค่าดัชนี IOC ของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองที่ผ่านเกณฑ์ รวม 50 ข้อ มีดังนี้

IOC เท่ากับ 1.0 มีจำนวน 33 ข้อ

IOC เท่ากับ 0.8 มีจำนวน 17 ข้อ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน จาก 5 ท่าน เห็นว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปเก็บข้อมูล และอีก 1 ท่าน เห็นว่า ควรมีการปรับการใช้ภาษาบ้างเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัด ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

6. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง ที่ผ่านการปรับปรุงให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างไปหาความเที่ยงทั้งฉบับ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิพระมหาไถ่ จำนวน 30 คน ดังที่ บุญธรรม กิจปริดาภิรุตย์ (2542) กล่าวว่า การนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ไม่ควรน้อยกว่า 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในวันที่ 20 ธันวาคม 2551 จากนั้นเมื่อได้ข้อมูล จึงใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการคำนวณพบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองของกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เท่ากับ 0.799

2.3 แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองตามแนวคิดของ Covey (2006) ขึ้นเอง โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการสำหรับวัยรุ่นผู้

ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ในเอกสารและตำราตามแนวคิดของ Covey (2006) และแนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของความเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 44 ข้อ ใน 4 ด้าน ได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

โดยแยกจำนวนข้อในแต่ละด้านดังนี้

1. การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง ได้แก่ ข้อ 1,5,9,13,17,21,25,29,33,37,41รวม 11 ข้อ
2. การเผื่อแผ่แบ่งปัน ได้แก่ ข้อ 2,6,10,14,18,22,26,30,34,38,42 รวม 11 ข้อ
3. การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน ได้แก่ ข้อ 3,7,11,15,19,23,27,31,35,39,43 รวม 11 ข้อ
4. การมองโลกในแง่บวก ได้แก่ ข้อ 4,8,12,16,20,24,28,32,36,40,44 รวม 11 ข้อ

แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองในการวิจัยทั้ง 44 ข้อ ประกอบด้วย

ข้อที่มีความหมายเป็นบวกจำนวน 23 ข้อ ได้แก่ 1, 2, 5, 8, 9, 14, 16, 17, 19, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 41 และข้อที่มีความหมายด้านลบจำนวน 21 ข้อ ได้แก่ 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 20, 22, 24, 29, 30, 32, 37, 39, 42, 43, 44

วิธีการตอบและการให้คะแนน ให้ผู้ตอบอ่านในแต่ละข้อ ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวให้ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบ ตอบทีละข้อทั้งหมด 44 ข้อ ดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง มีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยครั้งที่สุด	ได้ 5 คะแนน
บ่อยครั้ง	หมายถึง มีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยครั้ง	ได้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ไม่แน่ใจในความรู้สึกนั้น	ได้ 3 คะแนน
นานๆครั้ง	หมายถึง มีความรู้สึกเช่นนั้นนานๆครั้ง	ได้ 2 คะแนน
ไม่เคย	หมายถึง ไม่เคยมีความรู้สึกเช่นนั้น	ได้ 1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายด้านลบให้คะแนนตรงกันข้ามดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง มีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยครั้งที่สุด	ได้ 1 คะแนน
บ่อยครั้ง	หมายถึง มีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยครั้ง	ได้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ไม่แน่ใจในความรู้สึกนั้น	ได้ 3 คะแนน
นานๆครั้ง	หมายถึง มีความรู้สึกเช่นนั้นนานๆครั้ง	ได้ 4 คะแนน
ไม่เคย	หมายถึง ไม่เคยมีความรู้สึกเช่นนั้น	ได้ 5 คะแนน

ค่ามัธยฐานเลขคณิตที่ได้แต่ละหัวข้อ มีจุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง มีความหมายดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีความถี่ในเชิงบวก มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีความถี่ในเชิงบวก มาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีความถี่ในเชิงบวก ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีความถี่ในเชิงบวก น้อย
0.50-1.49	หมายถึง	มีความถี่ในเชิงบวก น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการ สำหรับวัยรุ่นผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ในเอกสารและตำรา ตามแนวคิดของ Covey (2006)

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดทัศนคติจากหนังสือวารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองมีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาจากการจัดกิจกรรมซึ่งมีใช้ในการวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง ซึ่งมีการวัดก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อความเหมาะสมถูกต้อง และนำมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพัฒนาเยาวชน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน

รวมทั้งหมด 5 ท่าน (รายนามอยู่ในภาคผนวก ก)

ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อความ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (มีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยจำนวน 4 ใน 5 ท่านขึ้นไป) พบว่ามีข้อความที่สอดคล้องทั้งหมด 43 ข้อ และไม่สอดคล้อง 1 ข้อ ดังนั้นจึงปรับข้อความในแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองให้เหลือทั้งหมด 43 ข้อ จาก 44 ข้อ ดังแสดงตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดทัศนคติ
ความเป็นผู้นำตนเอง เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึง
ประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

ข้อ	ข้อความ	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
1	ฉันเชื่อว่าตัวฉันสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้	1.0	-
2	ฉันชอบเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ	1.0	-
3	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของตัวเองไม่ได้	1.0	-
4	ฉันคิดเล็กคิดน้อยในเรื่องที่ไม่สำคัญอยู่เสมอ	1.0	-
5	ฉันรู้ว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับตัวฉันคืออะไร และฉันพยายามปรับปรุงมันอยู่	1.0	ตัดคำว่า “มัน” ออก
6	ฉันไม่พร้อมที่จะมีเพื่อนใหม่ในช่วงนี้	1.0	-
7	ฉันชอบตั้งความหวังไว้สูงที่สุดเท่าที่จะสูงได้	1.0	-
8	ฉันรู้สึกว่าคุณค่า	1.0	-
9	ฉันเป็นคนรักษาสัญญาเสมอ	1.0	-
10	ฉันมักถูกรุ้เรื่องความประพฤติอยู่บ่อยครั้ง	1.0	-
11	ฉันชอบเดินหนีหรือหลีกเลี่ยงปัญหา	1.0	-
12	ฉันไม่เคยเห็นสิ่งดีๆ ในตัวเองเลย	1.0	-
13	ฉันไม่เคยมองหันทกลับไปมองสิ่งที่ตัวเองเคยทำ ผิดไว้	1.0	-
14	เมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ฉันมักจะมีความสุขตาม	1.0	-
15	ฉันมักผิดหวังในเรื่องเดิมซ้ำแล้วซ้ำเล่า	1.0	-
16	ฉันเป็นคนอารมณ์ดี	1.0	-
17	ฉันเป็นคนชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ	1.0	-
18	ฉันมักจะรอยกอดผลตอบแทนจากสิ่งที่ฉันเคยทำ ให้ผู้อื่น	1.0	-
19	ฉันชอบฟังข่าวสถานการณ์บ้านเมือง	1.0	-
20	ฉันมักมีอารมณ์โมโหอยู่บ่อยครั้ง	1.0	-
21	ก่อนที่จะฉันจะสัญญาอะไร ฉันจะคิดไตร่ตรองถึง ความเป็นไปได้ก่อนเสมอ	1.0	-

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดทัศนคติ
 ความเป็นผู้นำตนเอง เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึง
 ประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

ข้อ	ข้อความ	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
22	เวลาครูพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับฉัน ฉันมักอดไม่ได้ที่จะต้องเถียงกลับ	1.0	-
23	เมื่อผิดหวังในสิ่งใด ฉันสามารถปลอบใจตัวเองได้	1.0	-
24	ฉันอดไม่ได้ที่จะคิดว่าใครก็ตามที่มาว่าร้ายฉัน	0.8	-
25	ฉันเชื่อว่าเราทุกคนฝึกฝนความรู้ความสามารถได้	1.0	-
26	ฉันชอบทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นเมื่อมีโอกาส	1.0	-
27	ฉันชอบแก้ไขปัญหาคด้วยตนเองก่อนเสมอ	1.0	-
28	ฉันชอบหาสิ่งที่ทำแล้วมีความสุขทำเป็นประจำ	1.0	-
29	ฉันเป็นคนชอบรอคอยโอกาส	1.0	-
30	ใครทำให้ฉันเจ็บแค้น ฉันจะต้องเอาคืนให้ได้ทุกครั้ง	1.0	-
31	ฉันมักนำสิ่งที่ผิดพลาดมาเป็นบทเรียนอยู่เป็นประจำ	1.0	-
32	ฉันไม่เคยชมตัวเองเลย	1.0	-
33	ฉันมักจะฝึกฝนตนเองให้เก่งโดยไม่รอให้ใครมาสั่ง	1.0	-
34	ฉันให้อภัยเพื่อนเสมอ	1.0	-
35	ฉันไม่เคยปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์	1.0	-
36	ฉันมีความกระตือรือร้นในการทำงานเสมอ	1.0	-
37	ฉันชอบสัญญากับตัวเอง แต่มักจะทำไม่ได้เป็นประจำ	1.0	-
38	นิสัยปกติของฉันคือการช่วยเหลือผู้อื่น	1.0	-
39	ฉันไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงในชีวิต	1.0	-

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

ข้อ	ข้อความ	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
40	ฉันชอบวางแผนอนาคตของตนเองไว้ก่อนเสมอ	1.0	-
41	ฉันให้ความสำคัญกับคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น เท่าเทียมกับคำสัญญาที่ให้ไว้กับตนเอง	1.0	-
42	ฉันชอบพูดจาหยาบค้ายกับเพื่อนเป็นประจำ	0.6	ตัดข้อความนี้ออกตามความเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ
43	ฉันมักหาทางออกไม่ได้ เมื่อประสบปัญหา	0.8	-
44	ฉันชอบวิตกกังวลในทุกเรื่อง	1.0	-

สรุปผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่า มี ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองที่ผ่านเกณฑ์ รวม 43 ข้อ มีดังนี้

IOC เท่ากับ 1.0 มีจำนวน 41 ข้อ

IOC เท่ากับ 0.8 มีจำนวน 2 ข้อ

IOC เท่ากับ 0.6 มีจำนวน 1 ข้อ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน จาก 5 ท่าน เห็นว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปเก็บข้อมูล และอีก 1 ท่าน เห็นว่า ควรมีการปรับการใช้ภาษาบ้างเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

6. ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองที่ผ่านการปรับปรุงให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างไปหาความเที่ยงทั้งฉบับ โดยนำแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองไปทดลองกับกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิพระมหาไถ่ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ในวันที่ 20 ธันวาคม 2551 จากนั้นเมื่อได้ข้อมูล จึงใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการคำนวณพบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองของกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เท่ากับ 0.945

2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง

ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองขึ้น โดยครอบคลุมองค์ประกอบเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน การมองโลกในแง่บวก เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสังเกตพฤติกรรมนี้ให้ผู้จัดกิจกรรม ผู้ช่วยผู้จัดกิจกรรม และเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

วิธีการสังเกตและให้คะแนน ให้ผู้สังเกตทำการสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน ตามเกณฑ์ที่แบ่งระดับพฤติกรรมในแต่ละด้านตามลักษณะของความเป็นผู้นำตนเอง ดังนี้

ด้านที่ 1 การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

5 หมายถึง มีการแสดงความรับผิดชอบในระดับมากที่สุด คือ ส่งงาน และการบ้านทุกครั้ง ที่ผู้สอนส่งงาน สอบถามข้อสงสัยในชั้นเรียน มีการศึกษาหาความรู้จากที่สอนเพิ่มเติมซึ่งสังเกตได้จากการตอบคำถามในเรื่องที่สอน และการทำใบงานร่วมด้วย

4 หมายถึง มีการแสดงความรับผิดชอบในระดับมาก คือ ส่งงานและการบ้านอยู่บ่อยครั้ง มีการสอบถามข้อสงสัยในชั้นเรียน และศึกษาหาความรู้จากที่สอนเพิ่มเติมบ้าง

3 หมายถึง มีการแสดงความรับผิดชอบในระดับปานกลาง คือ ส่งงานและการบ้านอยู่บ้าง มีการสอบถามข้อสงสัยในชั้นเรียน

2 หมายถึง มีการแสดงความรับผิดชอบในระดับน้อย คือ ส่งงานและการบ้านเล็กน้อย นั่งฟังแบบสายตาเหม่อลอย

1 หมายถึง ไม่มีมีการแสดงความรับผิดชอบในระดับน้อยที่สุด คือ ส่งงานและการบ้านเล็กน้อย เหม่อลอย พูดยกในชั้นเรียนและไม่สนใจสิ่งที่ผู้สอนสอน

ด้านที่ 2 การเผื่อแผ่แบ่งปัน เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

5 หมายถึง มีการแสดงการแบ่งปันในระดับมากที่สุด คือ มีการให้เพื่อนยืมสิ่งของเป็นประจำ ให้อภัยเพื่อนทุกครั้ง ไม่แสดงอาการโกรธแค้นเมื่อไม่พึงพอใจเพื่อนหรือครูผู้สอน ไม่พูดจาก้าวร้าว

4 หมายถึง มีการแสดงการแบ่งปันในระดับมาก คือ มีการให้เพื่อนยืมสิ่งของอยู่บ่อยครั้ง ให้อภัยเพื่อน ไม่แสดงอาการโกรธแค้นเมื่อไม่พึงพอใจเพื่อนหรือครูผู้สอน

3 หมายถึง มีการแสดงการแบ่งปันในระดับปานกลาง คือ มีการให้เพื่อนยืมสิ่งของอยู่บ้าง แสดงอาการชักสีหน้าเมื่อไม่พึงพอใจ แต่ยังให้อภัยเพื่อน

2 หมายถึง มีการแสดงการแบ่งปันในระดับน้อย คือ มีการให้เพื่อนยืมสิ่งของอยู่บ้างเล็กน้อย ไม่ให้อภัยเพื่อนและแสดงอาการไม่พอใจ

1 หมายถึง ไม่มีการแสดงการแบ่งปันในระดับน้อยที่สุด คือ ไม่ให้เพื่อนยืมสิ่งของ ไม่ให้อภัยเพื่อนและแสดงอาการไม่พอใจ พร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสมกับเพื่อนและครูผู้สอน

ด้านที่ 3 การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

5 หมายถึง มีการแสดงความละเอียดรอบคอบในระดับมากที่สุด คือ แสดงการยอมรับข้อผิดพลาดเมื่อถูกตักเตือนอย่างเต็มใจ มีการสอบถามถึงสิ่งที่ตัวเองได้กระทำผิด ไม่แสดงอาการชักสีหน้าหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่กระทำข้อผิดพลาดเดิมให้เห็นซ้ำอีก

4 หมายถึง มีการแสดงความละเอียดรอบคอบในระดับมาก คือ แสดงการยอมรับข้อผิดพลาดเมื่อถูกตักเตือนอย่างเต็มใจ ไม่แสดงอาการชักสีหน้าหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กระทำข้อผิดพลาดซ้ำเดิมให้เห็นบ้างเล็กน้อย

3 หมายถึง มีการแสดงความละเอียดรอบคอบในระดับปานกลาง คือ แสดงการยอมรับข้อผิดพลาดเมื่อถูกตักเตือน มีการแสดงอาการไม่พอใจบ้าง มีการกระทำข้อผิดพลาดซ้ำเดิม

2 หมายถึง มีการแสดงความละเอียดรอบคอบในระดับน้อย คือ มีการแสดงอาการไม่พึงพอใจเมื่อถูกตำหนิ วิจารณ์ และไม่ยอมรับผิดข้อผิดพลาดเมื่อถูกตักเตือน

1 หมายถึง ไม่มีการแสดงความละเอียดรอบคอบในระดับน้อยที่สุด คือ แสดงอาการชักสีหน้า แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม และไม่ยอมรับสิ่งที่ตัวเองได้กระทำผิดพลาด

ด้านที่ 4 การมองโลกในแง่บวก เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

5 หมายถึง มีการแสดงความคิดเชิงบวกในระดับมากที่สุด คือ มีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ปลอดภัยตนเองและเพื่อนด้วยคำพูดเชิงบวกและสร้างสรรค์ ทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

4 หมายถึง มีการแสดงความคิดเชิงบวกในระดับมาก คือ มีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มีการปลอดภัยตนเองด้วยคำพูดเชิงบวกและสร้างสรรค์ ทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

3 หมายถึง มีการแสดงความคิดเชิงบวกในระดับปานกลาง คือ มีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มีการปลอดภัยตนเองในบางครั้ง ทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

2 หมายถึง มีการแสดงความคิดเชิงบวกในระดับน้อย คือ มีสีหน้าไม่ยิ้มแย้ม เศร้าหมอง พูดจาซ้ำเดิมตนเองอยู่บ่อยครั้ง

1 หมายถึง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกในระดับน้อยที่สุด คือ มีสีหน้าไม่ยิ้มแย้ม เศร้าหมองเป็นประจำ พูดยาซ้ำเติมตนเองและเพื่อนอยู่บ่อยครั้ง

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการ สำหรับวัยรุ่นผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ในเอกสารและตำรา ตามแนวคิดของ Covey (2006)

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจากหนังสือ วารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรม มีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาจากการจัดกิจกรรมซึ่งมีใช้ในการวัดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองของก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อดูความเหมาะสมถูกต้อง และนำมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองและพัฒนาเยาวชน 2 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน

รวมทั้งหมด 5 ท่าน (รายนามอยู่ในภาคผนวก ก)

ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อความ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (มีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยจำนวน 4 ใน 5 ท่านขึ้นไป) พบว่ามีข้อคำถามที่สอดคล้องทั้งหมด 16 ข้อ ดังแสดงตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสังเกต พฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง ของเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

องค์ประกอบความเป็นผู้นำตนเอง	ข้อ	พฤติกรรม	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
ด้านการรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง	1	เก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบได้โดยไม่จำเป็นต้องสั่ง	1.0	-
	2	ส่งการบ้านทุกครั้งที่ให้เสมอ	1.0	-
	3	สัญญาด้วยคำพูดและกระทำได้ตามนั้นเสมอ	0.8	เปลี่ยนจาก “ตาม” เป็น “ด้วย”
	4	หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	1.0	-
ด้านการเพื่อแม่แบ่งปัน	5	ให้เพื่อนยืมสิ่งของเป็นประจำ	1.0	-
	6	ไม่แสดงอาการโกรธเคืองเพื่อนเมื่อไม่ได้ตามที่คาดหวัง	1.0	-
	7	ไม่แสดงอาการไม่พอใจเมื่อเพื่อนหยิบของไปใช้	0.8	ตัดคำว่า “โดยผลการ” หลัง “ใช้” ออก
	8	แสดงสีหน้าดีใจเมื่อเห็นเพื่อนมีความสุข	1.0	-
ด้านการมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน	9	สอบถามความเห็นเพื่อนถึงสิ่งที่ตัวเองทำผิดพลาด	0.8	-
	10	ไม่น้อยใจ/เสียใจในสิ่งที่ทำผิดพลาด	1.0	-
	11	แสดงสีหน้าไม่พอใจเมื่อถูกวิจารณ์การกระทำของตนเอง	1.0	-
	12	ผลงานที่ส่งไม่ผิดพลาดที่จุดเดิมซ้ำอีก	1.0	ตัดคำว่า “ซ้ำแล้ว” ท้ายประโยคออก

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง ของเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

องค์ประกอบความเป็นผู้นำตนเอง	ข้อ	พฤติกรรม	IOC	ข้อความที่ได้รับการแก้ไข
ด้านการมองโลกในแง่บวก	13	พยายามแสดงเหตุผลให้ทุกคนเห็นถึงข้อดี/ประโยชน์ในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ได้	1.0	-
	14	สามารถกล่าวชมเชยตนเองและผู้อื่นในชั้นเรียนได้	0.8	-
	15	มีความกระตือรือร้นในระหว่างทำกิจกรรมตลอดเวลา	1.0	-
	16	ไม่แสดงอาการเหนื่อยอ่อน/ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น	0.8	-

สรุปผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่า มี ค่าดัชนี IOC ของแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองที่ผ่านเกณฑ์ รวม 16 ข้อ มีดังนี้

IOC เท่ากับ 1.0 มีจำนวน 11 ข้อ

IOC เท่ากับ 0.8 มีจำนวน 5 ข้อ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน จาก 5 ท่าน เห็นว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปเก็บข้อมูล และอีก 1 ท่าน เห็นว่า ควรมีการปรับการใช้ภาษาบ้างเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการจัดกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
2. ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน และกลุ่มทดลอง 30 คน
3. ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความรู้เรื่องความป็นผู้นำตนเอง แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Pre -Test) จำนวน 60 คนในวันที่ 3 มกราคม 2552 ณ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 3 มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ขั้นทดลอง

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากการ โดยดำเนินการ ดังนี้
  - 4.1 กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง
  - 4.2 กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง โดยผู้วิจัยไม่มีการจัดกระทำใดๆกับกลุ่มควบคุม ซึ่งให้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาอาชีพตามปกติของทางมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลจัดขึ้น
  - 4.3 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง สำหรับกลุ่มทดลองให้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลาต่อเนื่องจำนวน 5 วัน ในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 60 ชั่วโมง โดย เริ่มในวันที่ 5 มกราคม 2552 จนถึง วันที่ 30 มกราคม 2552 ซึ่งมีจำนวน 20 กิจกรรม โดยในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรม ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิได้ทำการสังเกตพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองของกลุ่มทดลองแต่ละคน

ชั้นหลังการทดลอง

5. หลังจากดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง ไปวัดทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทั้ง 60 คน เพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม(post-test) ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2552 ณ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 3 มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

6. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ
สามารถสรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการ

ช่วงเดือน	สัปดาห์ที่	การดำเนินการ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
พฤศจิกายน 2551	1 – 2	- ผู้วิจัยติดต่อทำจดหมายจากสำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา - ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง, แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง, แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง, แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง - ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ผู้ทรงคุณวุฒิ (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก ราชนามผู้ทรงคุณวุฒิ - อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการ

ช่วงเดือน	สัปดาห์ที่	การดำเนินการ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
พฤศจิกายน 2551	3 – 4	- ผู้วิจัยส่งสรุปเนื้อหาวิทยานิพนธ์ เครื่องมือและคำร้องขอความร่วมมือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ	- ผู้ทรงคุณวุฒิ
ธันวาคม 2551	1 – 2	- ผู้วิจัยได้รับเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- ผู้ทรงคุณวุฒิ - อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ธันวาคม 2551	3	- ผู้วิจัยติดต่อขอจดหมายจากสำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในมูลนิธิพระมหาไถ่ - ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่จะทดลองจริงที่มูลนิธิพระมหาไถ่	- สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มูลนิธิพระมหาไถ่ - กลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
ธันวาคม 2551	4	- ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบหาความเที่ยงของเครื่องมือ - ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
มกราคม 2552	1 – 2	- ผู้วิจัยนำจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปให้กับทางผู้อำนวยการมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล	- ผู้อำนวยการมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

ตารางที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการ

ช่วงเดือน	สัปดาห์ที่	การดำเนินการ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
มกราคม 2552	3 – 4	- ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Pre-Test) - ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมกับกลุ่มทดลองที่มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล	- กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
กุมภาพันธ์ 2552	1	- ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหลังการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Post – Test)	- กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มควบคุมที่มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
กุมภาพันธ์ 2552 ถึง มีนาคม 2552	2 – 4 1 – 2	- ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ - ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมด นำมาคำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package for the Social Science: SPSS for Window) ดังนี้

1. นำผลที่ได้มาแจกแจงหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - 1.1 คะแนนจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง
  - 1.2 คะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง
  - 1.3 คะแนนจากแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง และแบบวัดทัศนคติทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง โดยหาค่าสถิติที่ (paired t – test) ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง และแบบวัดทัศนคติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าสถิติที่ (t – test for independent) ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05